

בס"ד

מזמור לתודה

Don't Judge a Prayer By Its Size

Thursday Night Live

Congregation Ohr Torah

Thursday 7/1/21

Rabbi Sarel Malitzky

- א 1 A Psalm of thanksgiving. Shout unto the LORD, all the earth. מְזִמֹּר לְתוֹדָה: הָרִיעוּ לַיהוָה, כָּל-הָאָרֶץ.
- ב 2 Serve the LORD with gladness; come before His presence with singing. עֲבֹדוּ אֶת-יְהוָה בְּשִׂמְחָה; בָּאוּ לְפָנָיו, בְּרִנְנָה.
- ג 3 Know ye that the LORD He is God; {N} it is He that hath made us, and we are His, His people, and the flock of His pasture. דָּעוּ-- כִּי יְהוָה, הוּא אֱלֹהִים: הוּא-עָשָׂנוּ, וְלֹא (נָלוּ) אֲנַחְנוּ-- עַמּוֹ, וְצֹאן מִרְעִיתוֹ.
- ד 4 Enter into His gates with thanksgiving, and into His courts with praise; give thanks unto Him, and bless His name. בָּאוּ שְׁעָרָיו, בְּתוֹדָה--חֲצֵרֹתָיו בְּתִהְלָה; הוֹדוּ-לוֹ, בְּרָכּוּ שְׁמוֹ.
- ה 5 For the LORD is good; His mercy endureth for ever; and His faithfulness unto all generations. כִּי-טוֹב יְהוָה, לְעוֹלָם חַסְדּוֹ; וְעַד-דָּר נֹדָר, אֱמוּנָתוֹ.

(1) רש"י תהלים פרק ק

להודיה לאומרו על זבחי תודה

(2) אלשיך תהלים פרק ק

הנה התודה היא על שמחת טובה אשר היטיב הוא יתברך לאיש ומביא לפניו קרבן תודה, והנה זה דרך מביאי תודה להביאה בשמחה כי שמחה ה' במה שהיטיב לו

Sitting or standing? Saying it בשמחה

(3) שערי תשובה סימן נא

עבה"ט וכתב בש"ץ שהיד אהרן כ' בשם מהר"י סרוק לו' מזמור לתודה מעומד, וכתב שלפי מש"ל בפרשת התמיד שיאמר מעומד אבל באמת ליחא כמ"ש סי' מ"ח גם מבואר בס' הכוונות שאחר אמירת ברוך שאמר מעומד ישב ויאמר מזמור לתודה מיושב ע"ש

(4) קיצור שולחן ערוך סימן יד

מזמור לתודה אומרים בעמידה ובשמחה, שהוא במקום קרבן תודה

(5) חיי אדם חלק א כלל יח

מזמור לתודה יאמר בשמחה

Sing it

(6) אורחות חיים חלק א דין מאה ברכות

במקומות שאומרים מזמור לתודה כתב הרב נתן שמצוה למשוך אותו בנגינה ולנגן. כדאמרי' כל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה,

7) ויקרא רבה (וילנא) פרשת צו פרשה ט

ליקוטים

ז כל הקרבנות בטלים. לפי שלא באים רק על החטא ולעיל כל החטאים בטלים כי יוסר היצר ולב האבן, לכד קרבן תודה שבא להכרת חסדי ה' לא יבטל כי יתעלו תמיד יותר ויותר ויחפצו לדבק בה'. קול ששון כו' קול

רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליא לעתיד לבא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל כל התפלות בטלות ההודאה אינה בטלה הה"ד (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות וגו' זו הודאה ומביאין תודה בית ה' זה קרבן תודה

8) שולחן ערוך אורח חיים סימן נא

מזמור לתודה (תהילים ק, א - ה) יש לאומרה בנגינה, שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה.

Do you sing it?

9) הליכות שלמה

פסדיו כראוי (גם העיר תמיד מפני מה אין מקיימין דברי השו"ע סי' נ"א ס"ט לומר מזמור לתודה בנגינה, ובפרט קהלות החסידים שרגילים לומר בשעת התפלה כגון אל ארון וכדו', למה אין מזמורין במזמור לתודה). 43. כתבי תלמידים. 44. כתבי תלמידים.

10) הליכות חיים [הגר"ח קנייבסקי שליט"א]

סח. המחבר בסימן נ"א סעיף ט' כתב - מזמור לתודה יש לאומרה בנגינה וכו'. האם נוהגים כן גם היום או לא? ואם כן באיזה נגינה? תשובה: הכונה בנעימה ובנחת.^ל

ועיין צהליכות שלמה (פ"ו בארחות הלכה אות 42 בסוף דבריו), שבעיר דלמה אין מזמורין במזמור לתודה. (והיה נראה ליישב בפשיטות, דלא ידוע לנו הניגון והזמרה. אמנם לדברי הגר"ח שליט"א לק"מ. הערת כג"ר ישראל טאפלן שליט"א).

Saying it on Shabbos and Yom Tov

11) סידור רש"י סימן תצד

הולכין לבית הכנסת ומסדרין כל הברכות כמנהג יום יום, ומוסיף אחר פסוקים של צו את בני ישראל, וביום השבת עד עולת תמיד, ושונין באיזהו מקומן, ודורשין ברבי ישמעאל, ואומרין רבון העולמים וחותרמין במהולל בתשבחות, ופותחין במזמורים כתקון חכמים כסדר יום יום, ומדלגין מזמור לתודה, שאין תודה קריבה בשבת

12) טור אורח חיים הלכות שבת סימן רפא

כאשכנז אין אומרים מזמור לתודה בשבת לפי שאין תודה קריבה בשבת ואינו טעם של עיקר

13) ספר שבלי הלקט ענין שבת סימן עו

מזמור לתודה יש מקומות שאומרים אותו בחול ולא בשבת ומצאתי טעם למנהגם בשם רבינו שלמה זצ"ל לפי שאין קרבן יחיד קרב בשבת ותודה קרבן יחיד היא והיא יכולה ליקרב בכל יום חוץ מן השבת. ובמקומנו מנהג לאומרו בשבת ולא בחול

14) בית יוסף אורח חיים סימן רפא

ומנהגינו לומר מזמור לתודה בחול ולא בשבת

15) שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נא

מזמור לתודה (תהילים ק, א - ה) יש לאומרה בנגינה, שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה. הגה: וא"א מזמור לתודה בשבת וי"ט (טור)

Another perspective

16) סדור היעבץ

(א) מזמור לתודה תקנהו אחר כי גמל עלי (לנוסח אשכנז). שהוא כמו ברכת הודאה. הגומל לחייבים טובות. שאין יום שלא נעשה בו נס (זהו ח"ג ר:). ואין בעל הנס מכיר בנסו (גדה לא.). ביחוד אנו שה פזורה בין דובים וזאבים. חייבים להודות תדיר ויש בו ארבע שמות כנגד ארבעה שצריכין להודות. וכנגדן היו ארבע מיני חלות בקרבן תודה. ומ"א תיבות יש בו (חוץ משני תיבות ראשונות שהם רק הודעת הנושא) נגד מ' חלות וקרבן הזבח (סימן נא): (ב) אין אומרים מזמור לתודה בשבת. ולא ביום טוב! ולא בערב פסח

17) אוצר התפלות

נמנות ידים (מ ט ט):
ה' נפונס הסדו פ"ג. וכתב הסודותס פ"ג בו ד' שמות נגד ד' שצריכין לזודות כסימנח חו"ס. ר"ס תנוס צבית אסיכיס יסוכין. יס. מדגכ. וזס ג' כ' סרמזוכל החו"ס יודוך פנה. ולפי שאין יום שאין נעשה נס לאדם. הלכא שאין נפל הכס מטיר כככו. ולריך גתס סודלס. לכן סקנו לומר אוסו ככל יוס:

18) ספר שבלי הלקט ענין שבת סימן עו

ובמקומנו מנהג לאומרו בשבת ולא בחול וכתב אחי ר' בנימין נר"ו הטעם לפי מנהגינו לפי שהשבת היא יום הודאה ובלשון הזה פתח אדם הראשון מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' והלשון הזה משמע לשעבר ומשמע לעתיד לשעבר שאנו נותנין הודאה ושבתה למקום שהנחילנו יום הודאה כזה ולעתיד כדאיתא באגדה ר' פנחס ור' לוי ור' יוחנן בשם ר' מנחם דגליא לעתיד לבוא...

19) תהלים פרק צה

לכו גרננה ליקוק גריעה לצור ישענו

נקדמה פניו בתודה בזמרות גריע לו

20 מעין בית השואבה

שהקב"ה בעזרו להחזיקו בבריאותו בלי פגע ומחלה, ולא נתן למוט רגלו באירוע איזה תקלה שיהיו חייו תלויים לו מנגד, וכיו"ב, אלא שלא תוקן חיוב הודאה מיוחד על תהלוכות החיים הרגילות, אמנם בשעה שרואה האדם עין בעין מעשי ה' ונפלאותיו להצילו מרדת שחת אזי החיוב להתעורר אצלו גם הודאה על מה שלא הגיע אליו שום נגע, שהרי

גם זה נס הוא, ובזמן הקרבן של מצה נצטוו להביא גם לחם חמץ.

ומצינו ענין מיוחד בקרבן תודה שהמקריב חייב להביא עם זבחו ארבעה מיני לחמים: גי' מיני מצה [חלות מצות ורקימי מצות ורבוכים של מצות], עשרה מכל מין, וגם עשר חלות לחם חמץ. והטעם לזה, שמצה מרמזת על הנהגה נסית כמו שנצטוינו לאכול מצה בימי הפסח, אבל החמץ מורה על הרגיל והמצוינו, וצוה הקב"ה שכשאנו מודים להקב"ה על הנסים הגלויים - כגון בהכנס האדם למצב סכנה וניצל הימנו - אז נודה לו ית' גם על הנסים שבכל יום עמנו, שבאמת היה האדם צריך לברך ברכת הגומל מדי יום ביומו

20א) שפת אמת ויקרא לשבת הגדול [תרנ"ג] ב"ה מפ' צו ושבת הגדול]

כי הנה בחי' תודה הוא הכנעה וביטול וד' שצריכין להודות הוא שהביא עליו הקב"ה אותו הסיבה שנחלה או נאסר ואח"כ עזרו הקב"ה כדי שיבין להכניע א"ע ולהודות לו. כי באמת הקב"ה עושה חסד בכל עת. אך כי אין האדם מרגיש רק כשבאה לו איזה סיבה. ואח"כ צריך להבין ולהודות לפניו על הכל. לא על זה הסיבה בפרט. לכן כתיב יודו לה' חסדו ע"ז הפרט. ונפלאותיו לבני אדם הוא על הנפלאות שעושה בכל עת. ולכן תודה באה חמץ כי כפי רוב ההכנעה והביטול נמצא מקום גם לחמץ כי הכל מאתו ית'. וכשהסט"א מתבטלת נתקדש שמו ית' מכל צד. והנה כתיב במזמור לתודה הוא עשנו ולו אנחנו. וכתיב ולא והקרי ולו. והם ב' בחי' כי הקב"ה עושה הכל. ובוודאי אין שום מציאות להיות חשוב לפניו ית"ש. ולא אנחנו. אבל כפי רוב הביטול זוכין לבחי' ולו אנחנו. ובחי' זה מיוחד לבני"י והוא עיקר אמונתנו. כי מלבד שהקב"ה ברא הכל. אך הוא מנהיג הכל בכל עת. והנהגתו ית"ש הוא למעלה מהנהגת הטבע וזה המבטלים כל הטבע בעבורו ית"ש זוכין להנהגה זו. ולכן הקרי ולו אנחנו שזה תלי' בעבודת האדם. ואם זוכה יכול לקרות ולו בוא"ו

How encompassing is this הודאה?

21) אוצר התפלות

מזמור זה: דעו כי ה' הוא אלהים. פי' מדת הדין שטמכס דעו אותו כי רחמים גדולים הוא. כי לטובתכס הוא ית' מייסר אתכס. כדי שתעשו תשובה. ויסהר אתכס מכל המאיתכס. ויניל אתכס מכל צרותיכס. וזהו דעו כי ה' שהוא רחמים הוא אלהים פי' דין. ר"ל האלהים הוא דין אשר אתכס. הוא ה' רחמים באמת. נכן אל תקונו בתוכחתו. והס תהרהר לומר כי נדיק אתה ולמה תתייכר. זאת תשיב אל לבך. והוא. כי:

(22) בראשית פרשת חיי שרה פרק כג

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה

(23) רש"י בראשית פרשת חיי שרה פרק כג

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים - לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו בת מאה כבת עשרים לחטא

שני חיי שרה - כלן שוין לטובה

(24) תהלים פרק כ

למנצח מזמור לדוד. יענף יקנן ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב

The public nature- maybe another reason to sing it

יב אם על-תודה, יקריבנו--נהקריב על-זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן, ורקיקי מצות משחים בשמן; וסלת מרפקת, סלת בלולת בשמן. **12** If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.

יג על-סלת לחם חמץ, יקריב קרבנו, על-זבח, תודת שלמיו. **13** With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.

יד ונהקריב מקונו אחד מפל-קרבן, תרומה ליהנה; לפהו, הזרק את-דם השלמים--לו יקנה. **14** And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.

טו וקשר, זבח תודת שלמיו--ביום קרבנו, יאכל: לא-יניח מקונו, עד-בקר. **15** And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.

(25) נפש שמשון

קרבן תודה בעצם היה קרבן שלמים, והשתנה דינו משאר קרבנות השלמים בכך שכל קרבן שלמים היה נאכל לשני ימים ולילה, ואילו קרבן תודה - יום ולילה. כלומר אם הובא קרבן תודה אחת"צ, הוצרכו לגמור לאכול את כל הבשר עד עלות השחר. בעוד שבקרבן שלמים אחר יש גם את יום המחרת לגמור בו את הבשר.

פרט נוסף שהתייחד בו קרבן תודה: בעל הקרבן הביא גם לחמי תודה, שנאכלו בחלקם ע"י הכהנים וחלקם ע"י הבעלים.

והנה כשאדם הביא קרבן שלמים הוא היה מקבל הרבה בשר, ומאחר

והוא לא היה יכול לאכול הכל לבדו תוך שני ימים ולילה אחד, הוא היה מזמין כמה אנשים נוספים - ידידיו וקרוביו - שיאכלו עמו.

אבל בקרבן תודה, שצריך לאוכלו תוך יום ולילה, וגם ישנם ארבעים לחמי תודה שצריך לאוכלם תוך כדי זמן זה, עקב כך היה בעל הקרבן מזמין הרבה יותר אנשים, ועי"ז היו מתפרסמים ניסיו וחסדיו של השי"ת.

כאשר השי"ת עושה חסד עם אדם - עליו לפרסם זאת! זה דבר חשוב מאוד! "ויספרו מעשיו ברינה וגו', וירוממוהו בקהל עם" (תהלים קז). לכן הנוסח במזמור זה הוא: "הריעו לה' כל הארץ" - להודות לקב"ה בקול רם ולפרסם שמו בכל הארץ. "לך אזבח זבח תודה - ובשם ה' אקרא" (תהלים קטז, יז).

Tisha B'av

26) מגן אברהם סימן נא

ובהג"מ כתב שיש שא"א אותו בעט"ב ולא בט"ב, וכתב רש"ל בתשו' סי' ס"ד דטעות גדול הוא דהרי בזמן המקדש היה י"ט בט"ב והיו מקריבין תודה

27) משנה ברורה סימן תקנט

ולא פטום הקטרת - דלא מיקרי סדר היום שאין כל אדם אומר אותו. אבל מזמור לתודה אומרים שהוא בכלל סדר היום

28) נימוקי או"ח [הרה"ג ר' חיים אלעזר שפירא זצ"ל]

צ"ע (צ) דהרי צונן הנקדש היה י"ט צ"ע והיו מקריבין תודה עכ"ל
הנג"ח צ"ע הנקדש"ל ז"ל, והנה לא הצנתי מה קול הרעש דטעות
גדול הזה ומה זה דצונן הנקדש היה ת"צ יו"ט (והיינו צנית סני)
מכל מקום עתה צעוה"ר חרצ ציהמ"ק ובמזמור לתודה כתיב עזרו
ה' צעמח"ה ולשמוחה ומה זו עושה ציום אצל ומרירות כזה, ונחשונת

Pesach and Erev Pesach

29) שולחן ערוך אורח חיים סימן נא

מזמור לתודה (תהילים ק, א - ה) ...וא"א מזמור לתודה בשבת וי"ט או בימי פסח, שאין תודה קריבה בהם משום חמץ, ולא בערב פסח,

30) משנה ברורה סימן נא

(כב) משום חמץ - כי עם התודה היו צריכין להביא עשרה לחמי חמץ גם בע"פ לא היו יכולין להביא תודה שמא לא יוכלו לאכלו עד זמן איסור חמץ ויצטרכו לשרפו ואסור לגרום לקדשים שיבואו לידי שריפה ומטעם זה ג"כ לא בעי"כ מפני שממעט זמן אכילתם ומביאם לידי פסול.

31) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכט

ואין אומרים מזמור לתודה ואל ארך אפים ולמנצח בערב פסח ולא ביום טוב

32) משנה ברורה סימן תכט

שלחמי תודה היו חמץ ואפילו בער"פ אסור להקריבה שיבוא לידי נותר

Rosh Hashana and Yom Kippur

33) משנה ברורה סימן נא

(כא) בשבת וי"ט - יש מקומות שאומרים מזמור לתודה בר"ה ויוה"כ משום דכתיב בו הריעו לד' כל הארץ. ובמדינותינו אין המנהג לאומרו [פמ"ג]

34) פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן נא

מנהגינו שלא לאומרו בראש השנה יום הכיפורים

Yom Kippur and Erev Yom Kippur

35) שולחן ערוך אורח חיים סימן נא

וא"א מזמור לתודה בשבת וי"ט (טור) או בימי פסח, שאין תודה קריבה בהם משום חמץ, ולא בערב פסח, ולא בערב יום כפור וכן נהגו במדינות אלו

36) מגן אברהם סימן נא

ולא בע"פ. שמא לא יוכלו לאכלו ויצטרכו לשרפו ומה"ט א"א אותו בעי"כ ובכ"ה כתב יש נוהגין לאומרו בעי"כ